

IMPROVING THE QUALITY OF E-LEARNING AT THAI NGUYEN UNIVERSITY OF EDUCATION

Thai Huu Linh*, Tran Thanh An

TNU - University of Education

ARTICLE INFO		ABSTRACT
Received:	15/2/2022	In the context of the coronavirus disease (COVID-19) outbreak, e-learning is considered a solution to limit the spread of the disease. E-learning is a modern, important, and valuable method. Along with traditional education methods, e-learning is applied at Thai Nguyen University of Education. The authors use an analytical method to clarify e-learning activities, and they use a generalized method to offer some solutions to improve the quality of e-learning at the University. There are some solutions as mentioned below: to strengthen training activities, transferring knowledge and methods in e-learning; focusing on upgrading information infrastructure for e-learning; improve students' ability to use information technology, the ability to exploit documents on the Internet; paying attention to train the managers and lecturers to increase the capacity of using modern teaching facilities, application of scientific and technical advances in education.
Revised:	27/4/2022	
Published:	27/4/2022	
KEYWORDS		
E-learning		
Teaching quality		
Lecturers		
Solutions		
Quality improvement		

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG DẠY HỌC TRỰC TUYẾN TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM – ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN

Thái Hữu Linh*, Trần Thanh An

Trường Đại học Sư phạm – ĐH Thái Nguyên

THÔNG TIN BÀI BÁO		TÓM TẮT
Ngày nhận bài:	15/2/2022	Trong bối cảnh bùng phát của đại dịch Covid-19, giáo dục trực tuyến được xem là một giải pháp nhằm hạn chế sự lây lan của dịch bệnh. Giáo dục trực tuyến là phương thức giáo dục hiện đại, quan trọng, đem lại nhiều giá trị. Cùng với phương pháp đào tạo truyền thống, đào tạo trực tuyến được áp dụng tại trường Đại học Sư phạm – Đại học Thái Nguyên. Tác giả sử dụng phương pháp phân tích để làm rõ hoạt động dạy học trực tuyến trong nhà trường, sử dụng phương pháp tổng hợp, khái quát để đưa ra một số những giải pháp nhằm nâng cao chất lượng dạy học trực tuyến tại trường Đại học Sư phạm – Đại học Thái Nguyên. Đó là tăng cường các hoạt động tập huấn, chuyển giao kiến thức, phương pháp trong dạy học trực tuyến cho giảng viên và sinh viên. Chú trọng nâng cấp hạ tầng thông tin phục vụ giảng dạy và học tập trực tuyến, nâng cao khả năng sử dụng công nghệ thông tin của sinh viên, khả năng khai thác tài liệu trên mạng Internet... Bên cạnh đó, quan tâm đào tạo đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên có khả năng sử dụng các phương tiện dạy học hiện đại, ứng dụng tiến bộ khoa học kỹ thuật, công nghệ thông tin, công nghệ số trong giáo dục.
Ngày hoàn thiện:	27/4/2022	
Ngày đăng:	27/4/2022	
TỪ KHÓA		
Dạy học trực tuyến		
Chất lượng dạy học		
Giảng viên		
Giải pháp		
Nâng cao chất lượng		

DOI: <https://doi.org/10.34238/tnu-jst.5545>

* Corresponding author. Email: linhth@tnue.edu.vn

1. Giới thiệu

Trong bối cảnh dịch bệnh diễn biến phức tạp, một trạng thái chưa từng có tiền lệ đã hình thành - rất nhiều lĩnh vực hoạt động được chuyển từ trực tiếp sang trực tuyến. Trong đó, giáo dục là một trong những lĩnh vực chuyển đổi sớm và mang đến hiệu quả nhất định. “Khái niệm học trực tuyến trở nên gần gũi, thông dụng hơn bao giờ hết. Đây là phương pháp học mới tại Việt Nam và sẽ trở thành xu hướng giáo dục trong tương lai và trong thời đại 4.0” [1]. Lúc này, các lớp học trực tuyến như một “cứu cánh” giúp nhà trường đảm bảo tiến độ của sinh viên trên trường lớp. Theo nhiều chuyên gia giáo dục, học trực tuyến đối với giáo dục Việt Nam không chỉ là giải pháp tình thế mà được đánh giá là một xu hướng tất yếu, lâu dài. Ngay cả khi hoạt động dạy học trực tiếp trở lại, thì học trực tuyến cũng sẽ trở thành một phần trong việc dạy và học. Vậy, có sự khác biệt về hiệu quả giữa việc học trực tiếp và học trực tuyến hay không? Làm sao để học trực tuyến đảm bảo được chất lượng giáo dục? Kết hợp học trực tiếp và học trực tuyến góp phần tạo nên những kỹ năng mới nào cho người học? Giáo viên và học sinh phải làm gì để thích ứng với học trực tuyến?... Rất nhiều câu hỏi thắc mắc của giáo viên, học sinh khi Bộ Giáo dục & Đào tạo triển khai đồng bộ hình thức dạy học trực tuyến tại tất cả các cấp học, bậc học. Với những tính năng ưu việt của mình, dạy học trực tuyến được dự đoán sẽ tạo nên một cuộc cách mạng trong việc ứng dụng khoa học công nghệ vào giáo dục. Học trực tuyến được ví như “cuộc cách mạng” về phương thức giáo dục mới, chính thức thay đổi hoàn toàn thói quen học tập trực tiếp như trước đây và sẽ định hình một diện mạo mới cho tương lai. Tất cả những dự đoán về thời điểm đại dịch kết thúc chỉ ở mức độ tương đối, bắt buộc chúng ta phải không ngừng nỗ lực tìm ra mọi giải pháp để thích nghi với các tình huống có thể xảy ra. “Trong đó, việc chờ đến khi dịch bệnh trở về trạng thái “Không Covid” và các em học sinh, sinh viên được tiêm vắc xin để đủ điều kiện đến trường vẫn còn là kế hoạch trường kỳ thì giải pháp học online chính là chìa khóa giúp các em duy trì nhịp học tập cũng như không bị thiệt thòi về kiến thức, kỹ năng so với các thế hệ trước” [2].

Dạy học trực tuyến được kỳ vọng trở thành công cụ có thể thay thế cho việc dạy học truyền thống chứ không còn đơn thuần chỉ là công cụ hỗ trợ. Hiện nay cũng như trong tương lai gần, phương pháp dạy và học trực tuyến chưa thể thay thế hoàn toàn cách học truyền thống, mà cần có sự kết hợp để đem lại hiệu quả tốt nhất cho quá trình đào tạo của cơ sở giáo dục. Với nhiều ưu thế, phương pháp dạy và học trực tuyến ngày càng chứng tỏ sự phù hợp và là xu hướng, phương pháp giảng dạy mang tính tất yếu bên cạnh phương pháp giảng dạy trực tiếp trên các giảng đường hay phòng thí nghiệm, thực hành. Với tính tất yếu của dạy học trực tuyến, trường Đại học Sư phạm – Đại học Thái Nguyên đã triển khai dạy học trực tuyến đối với sinh viên toàn trường.

Việc dạy học trực tuyến là xu hướng trong thời đại 4.0 và trong tình hình hiện nay. Và thực tế có nhiều công trình khoa học, bài báo nghiên cứu về vấn đề này:

Tác giả Phan Chí Thành có bài viết với tiêu đề: “Cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ 4 với xu thế phát triển của giáo dục trực tuyến” đã khẳng định: Giáo dục trực tuyến mang nhiều ưu điểm vượt trội trong đào tạo đã làm thay đổi mạnh mẽ quá trình tự học do khả năng cá nhân hóa cũng như đáp ứng hiệu quả các hoạt động học tập của người học. Giáo dục trực tuyến và xây dựng môi trường học tập trực tuyến hiện đang được quan tâm chú ý và đưa vào triển khai trong nhiều trường đại học, các cơ sở đào tạo ở Việt Nam với phạm vi, mức độ khác nhau [1].

Bài viết: “Một số vấn đề về đào tạo trực tuyến (E-learning)” đăng trên Tạp chí Khoa học, Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh, của tác giả Trịnh Văn Biều lại khẳng định: Đào tạo trực tuyến sẽ là một phương thức dạy và học rất phù hợp trong việc đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, đáp ứng các yêu cầu của xã hội trong bối cảnh cách mạng công nghiệp 4.0. Dạy học trực tuyến đã góp phần tạo nên những thay đổi sâu sắc trong giáo dục, từ yếu tố thời gian, không gian không còn bị ràng buộc đến quá trình chuyển giao tri thức cũng trở nên chủ động hơn từ phía người học [2].

Tác giả Trần Thanh Điện, Nguyễn Thái Nghe có bài viết “Các mô hình E-learning hỗ trợ dạy và học”. Trong nghiên cứu này, các tác giả cho rằng trong bối cảnh Cách mạng công nghiệp 4.0, sự phát triển của công nghệ thông tin là điều kiện thuận lợi và có sự ảnh hưởng rất lớn đến các hoạt động Giáo dục và đào tạo, hình thành phương thức đào tạo trực tuyến (E-learning), trở thành xu thế đào tạo trong thời kì mới. Ngày nay, mô hình E-learning đã dần chiếm ưu thế và được triển khai ngày càng rộng rãi trong nhiều trường đại học ở Việt Nam [3].

Bài viết “Năng lực và giáo dục theo tiếp cận năng lực” của tác giả Đặng Thành Hưng lại khai thác về khía cạnh dạy học theo năng lực học sinh để đáp ứng yêu cầu của đổi mới giáo dục, của quá trình chuyển đổi số ở Việt Nam. Bài viết cũng có đề cập đến một trong những năng lực cần có của người học đó là năng lực sử dụng thành thạo công nghệ thông tin, tiếp cận với nguồn tri thức mới từ bên ngoài [4].

Tác giả Lê Văn Toán trong bài viết: “Một số giải pháp nâng cao hiệu quả đào tạo trực tuyến trong Giáo dục đại học trong bối cảnh cách mạng công nghiệp 4.0” cho rằng vượt ra khỏi không gian của trường học, việc học hiện nay còn được tổ chức trên mạng Internet, có thể gọi là phương thức giáo dục trực tuyến. Hình thức tổ chức dạy học này có nhiều ưu điểm cho cả người dạy và người học và vẫn có thể hỗ trợ hay tổ chức kết hợp với hình thức dạy học trong lớp học truyền thống [5].

Bài viết “Nâng cao chất lượng dạy học Toán cao cấp cho sinh viên Đại học Công nghiệp Hà Nội thông qua việc kết hợp trên lớp và dạy trực tuyến” của tác giả Lê Bá Phương đã nhận định thông qua việc phối hợp sử dụng các hình thức dạy học trên lớp và qua mạng Internet, có thể tiết kiệm được thời gian học tập lí thuyết trên lớp của sinh viên, tăng cường khả năng và thời gian tự học của sinh viên ngoài giờ lên lớp. Giảng viên dành nhiều thời gian cho việc rèn luyện các kĩ năng giải toán liên quan đến các học phần chuyên ngành, các bài toán có nội dung thực tiễn nghề nghiệp sau đào tạo trên lớp cho sinh viên. Điều này một mặt rèn luyện kĩ năng giải toán cho sinh viên, một mặt tạo sự hứng thú trong học tập của sinh viên [6].

Tác giả Tô Nguyên Cương trong bài viết “Dạy học kết hợp - một hình thức tổ chức dạy học tất yếu của một nền giáo dục hiện đại” đã khẳng định, trong thời đại công nghiệp số, dạy học kết hợp giữa trực tuyến và trực tiếp sẽ phát huy được hết khả năng của người dạy, người học. Dạy học kết hợp cũng cho thấy sự linh hoạt trong giáo dục và đây sẽ là xu thế của thời đại [7].

Tạp chí Khoa học Công nghệ - Đại học Thái Nguyên có bài viết: “Các nhân tố ảnh hưởng đến hiệu quả dạy học trực tuyến tại các trường Đại học ở Hà Nội”. Việc đẩy mạnh công tác giảng dạy trực tuyến đã góp phần phát triển năng lực sử dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong dạy và học; thúc đẩy chuyển đổi số trong ngành Giáo dục. Việc giảng dạy trực tuyến đã phần nào đẩy mạnh quá trình đó thông qua các ứng dụng dạy học trực tuyến như Zoom, Sky, Microsoft teams,... không những kết nối người học và người dạy một cách hiệu quả mà còn giúp họ kết nối với thế giới thông tin điện tử toàn cầu [8].

Sự phát triển nhanh chóng về giảng dạy trực tuyến đã đặt ra yêu cầu cần thiết phải chú ý nhiều hơn đến bản chất và chất lượng của trực tuyến trong giáo dục đại học. Trong bài báo này, nhóm tác giả nghiên cứu một số giải pháp để nâng cao dạy học trực tuyến tại trường Đại học Sư phạm – Đại học Thái Nguyên.

2. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng phương pháp nghiên cứu phân tích, đánh giá. Những vấn đề tổng quan các công trình trong bài viết được phân tích qua quá trình tìm hiểu, đánh giá những ưu, nhược điểm của dạy học trực tuyến, sự cần thiết của dạy học trực tuyến trong thời đại cách mạng 4.0.

Bài viết cũng đã làm rõ thực trạng của việc học trực tuyến được triển khai tại trường Đại học Sư phạm – Đại học Thái Nguyên thông qua phương pháp nghiên cứu tổng hợp. Trên cơ sở các văn bản, kết luận cuộc họp, thống kê của các phòng ban chức năng về dạy học trực tuyến tại trường Đại học Sư phạm – Đại học Thái Nguyên, tác giả đã thống kê, lựa chọn các nội dung có liên quan để làm minh chứng cho bài viết.

Trên cơ sở đó, bằng phương pháp khái quát hóa, bài viết đã nêu ra một số giải pháp để nâng cao chất lượng công tác dạy học trực tuyến trong nhà trường.

3. Kết quả nghiên cứu

3.1. Thực trạng triển khai dạy học trực tuyến tại trường Đại học Sư phạm – Đại học Thái Nguyên

Song song với việc thực hiện các biện pháp cấp bách phòng, chống dịch COVID-19, để đảm bảo tiến độ học tập, bắt đầu từ học kỳ 2 năm học 2019 – 2020, Trường Đại học Sư phạm đã ban hành quyết định dạy học trực tuyến cho các khóa đào tạo trình độ đại học chính quy và liên thông vừa làm vừa học theo công văn số 507/ĐHSP ngày 10 tháng 3 năm 2020 và công văn 526/ĐHSP-ĐT ngày 12 tháng 3 năm 2020 của Hiệu trưởng Trường Đại học Sư phạm. Hướng ứng tinh thần đó, các giảng viên đã triển khai đào tạo trực tuyến đối với cả 2 hình thức đào tạo chính quy và vừa làm vừa học. Các giảng viên trong Nhà trường cũng đã lựa chọn nền tảng công nghệ, phần mềm, học liệu cho tổ chức hoạt động theo nguyên tắc: Đơn giản, phổ biến, khả thi và hiệu quả mà giảng viên và sinh viên dễ thực hiện, tương tác dễ dàng trong quá trình thực hiện nhiệm vụ học tập. Chẳng hạn như: Zoom, MS Teams, OLM, Google Meet... sao cho phù hợp. Dưới sự hỗ trợ tích cực của lãnh đạo Nhà trường và đội ngũ chuyên viên, giảng viên có kinh nghiệm tổ chức dạy học trực tuyến của Trường, 100% giảng viên đã tham gia bồi dưỡng dạy học trực tuyến theo hình thức online hoặc tự bồi dưỡng theo nhóm nhỏ. Cán bộ, giảng viên đã chuẩn bị chu đáo về cơ sở vật chất, hệ thống phần mềm giảng dạy để tạo ra những “lớp học” đầy đủ tiện nghi, có thể kiểm tra, tương tác với người học mọi lúc mọi nơi. Ngoài ra, trước khi lên lớp trực tuyến, mỗi giảng viên đều chuẩn bị đầy đủ học liệu giảng dạy, chủ động liên hệ với sinh viên, học viên thiết lập lớp học...

Sau 01 tuần triển khai đào tạo trực tuyến đối với trình độ đại học; hàng ngày phòng Đào tạo Nhà trường đã nhận được báo cáo của các đơn vị về tình hình dạy và học trực tuyến. Nhà trường đã tổng hợp để có điều chỉnh trong quá trình dạy học trực tuyến (số liệu tổng hợp được phòng Đào tạo trường Đại học Sư phạm gửi về cho cán bộ giảng viên nhà trường thông qua email vào ngày 24/3/2020):

1. Tỷ lệ sinh viên tham gia các lớp học phần đối với hệ chính quy đạt trên 95%; đối với hệ vừa làm vừa học tỷ lệ vào lớp đạt trên 90% (buổi sáng thứ 7, tỷ lệ học dưới 90%).

2. Một số sinh viên không vào được lớp hoặc vào muộn là do mạng yếu hoặc chưa thành thạo về kỹ thuật.

3. Sinh viên đã bắt đầu quen với hình thức dạy học trực tuyến.

4. Do sử dụng phần mềm Zoom miễn phí, nên thời gian dạy học bị hạn chế 40 phút; ID và mật khẩu có thể bị thay đổi theo tiết học làm ảnh hưởng đến việc đăng nhập của sinh viên. Sinh viên không có cơ hội học offline.

Để kịp thời khắc phục những thiếu sót và hoàn chỉnh kế hoạch dạy học trực tuyến, Nhà trường đã chỉ đạo các phòng ban chức năng: Phòng Đào tạo, Phòng Khoa học Công nghệ và Hợp tác quốc tế, Trung tâm thông tin thư viện... tham mưu, xây dựng và hoàn thiện hệ thống văn bản, kế hoạch đào tạo trực tuyến đối với các loại hình, đối tượng đào tạo, xây dựng quy chế tạm thời đào tạo trực tuyến trình độ đại học, quy chế tạm thời về tổ chức đào tạo trực tuyến hệ sau đại học và vừa làm vừa học và các quy định về đảm bảo an ninh, an toàn thông tin, bảo đảm an toàn thông tin và kiểm tra giám sát đào tạo trực tuyến. Thực hiện chủ trương đó, ngày 26/3/2020, phòng đào tạo nhà trường có công văn số 650/ĐHSP – ĐT về việc triển khai dạy học trực tuyến các môn thay thế khóa luận tốt nghiệp cho sinh viên khóa 51 học kỳ 2 năm học 2019 – 2020 [9].

Nhà trường cũng tổ chức tập huấn cho cán bộ, giảng viên về thiết kế bài giảng điện tử, tập huấn sử dụng phần mềm đào tạo trực tuyến E-Learning, phần mềm giảng live trực tiếp. Đồng thời, tiến hành xây dựng kho học liệu điện tử, đưa lên hệ thống quản lý học tập trực tuyến và phần mềm quản lý, tra cứu tại Thư viện. Tăng cường tập huấn việc sử dụng công nghệ thông tin nói chung và việc sử dụng các phần mềm dạy học hữu ích nói riêng cho giảng viên và sinh viên để nâng cao chất lượng dạy và học trực tuyến ngay cả khi không có dịch xảy ra. Nhà trường đã triển khai công văn số 631/ĐHSP-ĐT về triển khai dạy học trực tuyến bằng phần mềm Microsoft

Teams (24/3/2020). Ngày 7/8/2020, nhà trường ban hành công văn triển khai dạy học trực tuyến một số lớp liên thông VLVH, đưa ra một số quy định, quy chế về tổ chức dạy học trực tuyến đảm bảo chất lượng dạy và học của hoạt động này [9].

Chủ động rà soát, đánh giá, phân loại kết quả học tập trực tuyến của sinh viên, học viên để điều chỉnh kế hoạch giáo dục của nhà trường phù hợp điều kiện thực tế và tình hình kiểm soát dịch Covid-19 tại địa phương. Nhà trường cũng đã rà soát hiện trạng đội ngũ giảng viên về cơ cấu, số lượng và năng lực giảng viên, từ đó xây dựng kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng, tập huấn... Thực hiện đánh giá hoạt động giảng dạy của giảng viên thông qua ban hành các hướng dẫn chất lượng khi giảng dạy trực tuyến, lấy ý kiến của người học cũng như thông qua hoạt động của các phòng, ban chức năng trong cơ sở đào tạo. Đảm bảo môi trường lớp học có đủ các phương tiện làm việc và công cụ tương tác qua mạng với người học.

Nhà trường cũng đã ban hành quy định về dạy học trực tuyến trong đó có nêu lên trách nhiệm và quyền lợi của giảng viên: Có trách nhiệm cung cấp đề cương bài giảng và cung cấp địa chỉ truy cập đối với giáo trình, tài liệu học tập, tài liệu tham khảo hoặc các tài liệu khác có liên quan cho người học trong lớp học phân; Cung cấp thông tin địa chỉ ID, mật khẩu đăng nhập hoặc đường link vào học trực tuyến; Thực hiện dạy học trực tuyến theo thời khoa biểu của Trường ban hành; Trong quá trình giảng dạy, chủ động thực hiện kiểm tra đánh giá quá trình học tập của người học để có điểm thành phần theo quy định; Có trách nhiệm điểm danh người học theo từng buổi tiết học, lưu trữ minh chứng hình ảnh điểm danh người học hoặc video bài giảng của từng buổi tiết học. Trách nhiệm và quyền lợi của người học: Có trách nhiệm liên hệ với giảng viên giảng dạy lớp học phân để nhận thông tin địa chỉ ID, mật khẩu đăng nhập hoặc đường link vào lớp học trực tuyến trước giờ học; Sử dụng các phương tiện, thiết bị điện tử (máy tính, điện thoại thông minh, Ipad và các thiết bị khác) có kết nối Internet truy cập vào địa chỉ học trực tuyến do giảng viên cung cấp để học tập; Tham gia đầy đủ, nghiêm túc các buổi học trực tuyến, thực hiện nghiêm túc, đầy đủ các yêu cầu của giảng viên đặt ra khi tham gia buổi học trực tuyến; Hoàn thành các nhiệm vụ học tập, các bài kiểm tra do giảng viên giao đúng thời gian quy định.

Nhà trường đang từng bước thực hiện chuyển đổi số, ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học và nâng cao chất lượng dạy học trực tuyến bằng việc xây dựng học liệu điện tử cho các học phần trong chương trình đào tạo đại học chính quy, liên thông vừa làm vừa học, dạy tiếng Việt cho người nước ngoài... Để khuyến khích giảng viên, việc xây dựng học liệu điện tử được thực hiện dưới hình thức các đề tài nghiên cứu khoa học và công nghệ cấp cơ sở theo định hướng chuyển giao công nghệ, trong đó sản phẩm chính là học liệu điện tử phục vụ công tác đào tạo, bồi dưỡng của Nhà trường. Trong giai đoạn 2020 – 2025, đến hết năm 2025 có từ 30 – 50% các môn học có khoảng 30% số tiết học có học liệu điện tử.

Sau khi nghiên cứu thực trạng của việc dạy học trực tuyến, bài viết đưa ra một số ưu điểm, hạn chế của phương pháp dạy học này:

Về ưu điểm: Dạy học trực tuyến sẽ có nhiều đặc điểm đổi mới hơn so với phương thức truyền thống, giúp sinh viên có sự kết hợp hài hoà giữa việc nhìn, nghe có tính chủ động, tự giác tích cực trong học tập. Chính nhờ vào những mặt lợi ích thiết thực và việc học trực tuyến mang lại hiệu quả cao trong việc học tập như: có thể cắt giảm được chi phí in ấn, tài liệu, có thể học mọi lúc mọi nơi, thu hút được đông đảo đối tượng sinh viên. Sinh viên khi học trực tuyến có thể chủ động hơn cho việc chọn cho mình khoá học với kiến thức phù hợp và sắp xếp theo thời gian linh động. Cùng với việc đánh giá nhu cầu thực tế, học trực tuyến có thể đáp ứng được cho tất cả những nhu cầu cụ thể của từng cá nhân sinh viên.

Giảng viên sẽ có nhiều thời gian hơn để chuẩn bị kỹ cho từng bài học trong khoá học. Giảm bớt áp lực hơn so với việc đứng giảng dạy trực tiếp. Đối với việc học truyền thống tại lớp, giảng viên phải đối mặt hàng ngày với rất nhiều sinh viên. Với cùng một nội dung bài giảng nhưng phải dạy từ lớp này đến lớp khác thì giảng viên sẽ chịu nhiều áp lực và sự nhàm chán. Vì thế, với hình thức dạy học trực tuyến họ đã được giảm tải đi nhiều mặt tiêu cực đáng kể. Với chất lượng dạy ngày

càng tốt hơn cùng với sự trợ giúp của công nghệ hiện đại, số lượng kiến thức được truyền tải vào bài học cũng nhiều hơn. Do vậy, hiệu quả của việc giảng dạy cũng từ đó được nâng cao lên nhờ vào việc áp dụng các công nghệ mới.

Tiết kiệm được tối đa chi phí: sinh viên không cần tốn các khoảng chi phí đi lại. Giao diện học tập tiện lợi, hiện đại tốt hơn nhờ vào ứng dụng của công nghệ mới. Không bị ảnh hưởng bởi các sinh viên khác, sinh viên hoàn toàn chủ động và tự do trong suốt quá trình học tập, có thể chọn thời gian, nơi học sao cho thuận tiện nhất với mình. Chất lượng kiến thức cập nhật đầy đủ, hoàn chỉnh, có thể tra cứu lại bất cứ khi nào mình muốn.

Về hạn chế: Đối với một số giảng viên, chưa quen làm việc nhiều tới dạy học trực tuyến, dạy học qua mạng Internet, điều đó cũng là một phần ảnh hưởng đến chất lượng của nhiều khoá học chưa thật sự tốt. Ngoài ra, việc dạy học hiển nhiên sẽ phụ thuộc rất nhiều vào trình độ của mỗi giảng viên khác nhau. Không phải người dạy nào cũng có khả năng truyền đạt tốt, dễ hiểu. Điều đó cũng dẫn tới kết quả vì sao một số giảng viên giảng dạy tốt, có kinh nghiệm và một số khác lại không. Có thể cùng một nội dung kiến thức nhưng với cách truyền đạt của mỗi người giảng dạy khác nhau cũng sẽ đem đến cho học viên những cảm nhận, tốc độ tiếp thu khác nhau. Hơn nữa, nếu như giảng viên không chủ động trong việc đầu tư chất xám cho khoá học, cập nhật thêm các kiến thức mới thì cũng sẽ khiến cho khoá học không thể nâng cao chất lượng so với sự phát triển của kho tàng kiến thức thời đại.

Một số sinh viên không quen việc học với hình thức mới này nên chưa đạt được những hiệu quả cao trong quá trình học tập. Ngược lại thậm chí còn phát sinh những phản ứng tiêu cực. Bên cạnh đó, việc học trực tuyến phải song hành với việc đọc lập, đi kèm với sự tự giác, nâng cao ý thức bản thân. Do đó, nếu ý thức sinh viên quá kém sẽ không thể phát huy hiệu quả như mong muốn mà mô hình học trực tuyến mang lại.

Vì vậy, để nâng cao hơn nữa chất lượng dạy học trực tuyến tại trường Đại học Sư phạm – Đại học Thái Nguyên, nhóm tác giả đề xuất một số ý kiến nhằm nâng cao chất lượng dạy – học trực tuyến trong nhà trường.

3.2. Một số ý kiến đề xuất nâng cao chất lượng dạy học trực tuyến

** Nhà trường*

- Nâng cao cơ sở vật chất hạ tầng thông tin

Nhà trường phải đảm bảo hạ tầng công nghệ thông tin, cụ thể là đảm bảo hạ tầng máy chủ, mạng Internet, tốc độ, đường truyền, băng thông và hệ thống các phần mềm đáp ứng khả năng truy cập, lưu trữ các nguồn tài nguyên học tập, các dữ liệu phục vụ giảng dạy và học tập đóng vai trò quan trọng trong việc nâng cao chất lượng đào tạo. Nhà trường cần cải thiện cũng như nâng cấp hạ tầng kỹ thuật, các hệ thống moodle được đầu tư tối đa, tập huấn cải tiến phương pháp giảng dạy, các tài liệu thư viện điện tử được cập nhật liên tục, để có thể tác động đến ý thức học tập, tạo điều kiện cho sinh viên trong quá trình tiếp cận các vấn đề, chủ động tìm tòi kiến thức, tăng sự hứng thú say mê khám phá tri thức khoa học,... với mục tiêu đảm bảo chất lượng đào tạo trực tuyến. Xây dựng đội hỗ trợ kỹ thuật thường trực để giúp giảng viên, sinh viên giải quyết tất cả những vướng mắc kỹ thuật xảy ra trong quá trình học. Thực hiện kiểm tra, giám sát hoạt động giảng dạy online, phát hiện sự cố để có sự can thiệp kịp thời. Xây dựng cảm nang và tổ chức tập huấn dạy học trực tuyến cho đội ngũ giáo viên.

- Có chính sách đãi ngộ phù hợp cho giảng viên

Cần có chính sách đãi ngộ phù hợp cho các giảng viên giảng dạy thiết kế bài học trên hệ thống, vì giảng viên mất rất nhiều thời gian và công sức để vừa giảng, vừa hoàn thiện bài giảng. Xây dựng cuộc thi bài giảng hay, ấn tượng để khích lệ giảng viên, tạo sự hấp dẫn, phát huy phương pháp dạy học tối ưu, thi đua khích lệ lẫn nhau, ví dụ như: cuộc thi bài giảng hay, bài giảng sống động, thi đua dạy tốt,... Tiếp tục bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ dạy học trực tuyến, mời chuyên gia trao đổi chia sẻ, tập huấn nâng cao sử dụng các phương tiện nền tảng trực tuyến đảm bảo sử dụng công cụ thuần thục. Tổ chức lớp học đảm bảo sĩ số vừa phải, 1 lớp học

khoảng 30 - 40 sinh viên, vì giảng viên cần tương tác, trao đổi. Số lượng sinh viên ít sẽ giúp giảng viên dễ quản lý và có sự chuẩn bị tương tác tốt hơn.

- Điều chỉnh chương trình đào tạo cho phù hợp

Nghiên cứu điều chỉnh chương trình học trực tuyến, tăng thời lượng cho giảng viên và sinh viên tương tác, chia sẻ, nâng cao kỹ năng mềm “cởi bỏ áp lực tâm lý” để việc dạy và học hiệu quả, thực tiễn; nghiên cứu, xây dựng các phần mềm quản lý dạy, học và tổ chức học online phù hợp, hiệu quả, tiên tiến và thân thiện với người dùng; tăng cường tập huấn sử dụng công nghệ thông tin nói chung, phần mềm dạy học nói riêng, để nâng cao chất lượng dạy và học online, ngay cả khi không có đại dịch. Nhà trường cần chủ động điều chỉnh, tinh giản nội dung, thay đổi phương thức và cập nhật nội dung giáo dục và đào tạo; cung cấp cho người học nhiều kỹ năng mới hơn để đáp ứng yêu cầu về chuẩn đầu ra.

- Kiểm tra, giám sát hoạt động dạy – học trực tuyến

Nhà trường cần quản lý việc thiết kế, triển khai xây dựng nội dung học liệu; quản lý công việc thẩm định, xét duyệt; quản lý việc khai thác và vận hành hệ thống học liệu; quản lý việc rà soát, chỉnh sửa, cập nhật định kỳ và thường xuyên học liệu điện tử của toàn bộ các môn học. Việc quản lý thông qua những biện pháp như: ban hành các văn bản quy định tiêu chuẩn, quy trình xây dựng học liệu điện tử; tổ chức tập huấn về xây dựng, cập nhật học liệu điện tử cho giảng viên và cho các cán bộ thiết kế học liệu, các cán bộ kỹ thuật.

** Về phía giảng viên*

- Chuẩn bị giáo án trước khi lên lớp cho phù hợp với mục tiêu

Tổ chức xây dựng kế hoạch giáo án dạy học trực tuyến bảo đảm các yêu cầu về phương pháp dạy học, kỹ thuật dạy học, thiết bị dạy học và học liệu, phương án kiểm tra, đánh giá trong quá trình dạy học. Giảng viên nên chuẩn bị sẵn bài giảng, các nội dung lý thuyết tải trên trang học trực tuyến cho sinh viên xem trước. Khi vào lớp học, giảng viên chỉ giải thích và phân tích, cho ví dụ về các lý thuyết, thời gian trình bày khoảng 10 - 15 phút, sau đó tổ chức các hoạt động để sinh viên thảo luận hoặc một số trò chơi cho sinh viên rút ra bài học. Thay đổi cách thức đánh giá cho phù hợp với tình hình thực tế, có thể cho sinh viên làm bài tiểu luận, hoặc bài viết tự luận có sử dụng tài liệu, hoặc tạo điều kiện cho sinh viên thuyết trình đề tài.

Giảng viên có trách nhiệm thông báo và giới thiệu cách thức học tập, hướng dẫn kế hoạch học tập rõ ràng, mục tiêu học tập đầy đủ vào ngay buổi học đầu tiên, giúp sinh viên nắm vững những nhiệm vụ học tập của mình. Cấu trúc nội dung giảng dạy online cần xác định mục tiêu rõ ràng, tổ chức nhiều hoạt động, như: trò chơi, thảo luận nhóm, bài tập, tình huống, thay đổi phương pháp giảng dạy theo hướng phát huy vai trò trung tâm của người học, chuyển từ vai trò là người trình bày sang hỏi đáp, đặt các vấn đề để sinh viên thảo luận, tìm hiểu.

- Đổi mới các phương pháp dạy học để tăng tính hấp dẫn của các giờ dạy trực tuyến

Giáo viên tăng cường giao nhiệm vụ cho sinh viên tự nghiên cứu sách giáo khoa và tài liệu tham khảo, xem video, thí nghiệm mô phỏng để tiếp nhận và vận dụng kiến thức trả lời các câu hỏi, bài tập được giao thực hiện ở nhà hoặc qua mạng; tổ chức cho sinh viên báo cáo, thuyết trình, thảo luận, luyện tập, thực hành, kết quả tự học của mình phù hợp trên môi trường mạng. Xây dựng hệ thống đề thi, bài kiểm tra, ngân hàng câu hỏi; chuẩn bị tốt các điều kiện để thực hiện kiểm tra, đánh giá trực tuyến theo quy định, bảo đảm chất lượng, chính xác, hiệu quả, công bằng, khách quan, trung thực; đánh giá đúng năng lực của sinh viên, phù hợp với tình hình dịch bệnh.

- Chuẩn bị đầy đủ, chu đáo các trang thiết bị dạy học

Giảng viên cần nhận thức được nhiều công cụ và ứng dụng trong dạy học trực tuyến có sẵn qua điện thoại di động và máy tính xách tay, có thể được sử dụng để thực hiện các nhiệm vụ giáo dục và đào tạo: kỹ năng lý thuyết và thực hành. Giảng viên cần không ngừng đổi mới sáng tạo trong dạy học. Sự sáng tạo để tìm ra những cách dạy mới đối với các môn học. “Các công cụ kỹ thuật số và cách tiếp cận giảng dạy sáng tạo có thể làm cho các bài học trở nên thú vị hơn và tạo ra sự tích cực trong dạy học trực tuyến” [4]. Có thể kể đến như: sử dụng các trang web chính của

nhà trường để đăng video và ý tưởng sáng tạo của sinh viên, bằng các cuộc thi cho video hay nhất; tạo kênh học tập cho sinh viên trên YouTube, nơi họ có thể chia sẻ công việc của mình trực tuyến... Những sáng tạo này sẽ tạo ra tính kết nối, chia sẻ không chỉ trong đội ngũ giảng viên, sinh viên trong trường mà còn kết nối với các giảng viên, sinh viên ở trường khác, ngành khác... góp phần nâng cao hiệu quả, tiết kiệm chi phí đào tạo.

** Về phía sinh viên*

- Nâng cao nhận thức về dạy học trực tuyến

Đầu tiên, các bạn sinh viên phải có suy nghĩ tích cực về việc học trực tuyến. Do quen với cách học “mặt đối mặt” trên giảng đường, nhiều sinh viên cảm thấy việc học trực tuyến là một điều khá phiền phức, khó khăn và gây cản trở trong việc tiếp thu kiến thức. Chính vì suy nghĩ đó mà dường như thái độ học tập của một số bạn giảm sút đáng kể khiến sinh viên bắt đầu buổi học đầu tiên với tâm thế khá bối rối, chưa sẵn sàng. Tuy nhiên, học trực tuyến được triển khai ở khắp các cấp học, bậc học, ngành học ở nước ta nên các bạn sinh viên phải hình thành thói quen, suy nghĩ tích cực và linh hoạt thích ứng với học trực tuyến. Cần phải xây dựng cho bản thân một kế hoạch, phương pháp học để đạt hiệu quả cao nhất trong thời gian không được đến trường.

Sinh viên cần không ngừng nâng cao nhận thức học tập trực tuyến bằng cách chủ động, tích cực xem trước các nội dung học tập. Phản hồi là yếu tố cần thiết trong học tập online, vì vậy, sinh viên luôn cần sẵn sàng hợp tác, phát biểu trao đổi bài học với giảng viên, nâng cao ý thức trong học tập. Khi chưa hiểu bài và cần sự giúp đỡ, sinh viên nên mạnh dạn trao đổi và nhờ sự hỗ trợ từ quý thầy cô, bạn bè, hoặc từ các phòng, khoa, ban trong nhà trường. Sinh viên cần tuân thủ theo các yêu cầu của giảng viên về bài tập, thảo luận, làm việc nhóm. Bên cạnh đó, cần rèn luyện tư duy phân biện, sắp xếp thời gian hợp lý, khi vắng buổi học, cần thể hiện trách nhiệm xin phép và xem lại các bài giảng trước đó, hoặc có thể xem lại nội dung trên trang học trực tuyến.

Để học online hiệu quả, đòi hỏi sinh viên phải có ý thức tự học. Sự tự giác này không bắt nguồn từ nỗi sợ bị rầy la hay áp lực điểm số, mà cần được hình thành từ hứng thú với bài giảng và ham muốn khám phá kiến thức. Kỹ năng tự học là khả năng tư duy độc lập, tích cực để thu thập, chọn lọc, phân tích, phân biện và từ đó hình thành kiến thức mới. Kỹ năng tự học không phải là đòi hỏi nhất thời trong thời gian dịch bệnh mà đó là một trong những năng lực tiên quyết của công dân toàn cầu và công dân thời đại số.

- Lựa chọn môi trường học tập phù hợp

Một trong số những điều kiện tiên quyết ảnh hưởng lớn đến hiệu quả học tập trực tuyến của các bạn sinh viên đó chính là lựa chọn một môi trường học tập phù hợp nhất, giúp tập trung nhất, tránh việc mất tập trung sẽ ảnh hưởng nhiều đến kết quả. Một môi trường học tập phù hợp, đem lại cảm giác gần gũi, thoải mái, tạo nguồn cảm hứng cho người học giúp học trực tuyến hiệu quả. Hơn thế môi trường phù hợp sẽ giúp các bạn sinh viên tiếp nhận thông tin, tiếp thu kiến thức nhanh, dễ dàng hơn nhiều so với việc ngồi tại một nơi ồn ào, quá nhiều thứ sao lãng.

Cách dạy học trực tuyến chỉ có hiệu quả nếu có sự phối hợp đồng bộ giữa nhà trường, giảng viên, và sinh viên. “Để hoạt động dạy học thực sự chất lượng, giảng viên và sinh viên phải thay đổi, thích nghi và tìm ra các cách dạy học trực tuyến hiệu quả, tối ưu nhất” [10]. Hy vọng trong tương lai, hình thức dạy học trực tuyến sẽ thực sự trở thành xu thế để thế hệ trẻ có thể tiếp cận cách học mới, giáo dục sinh viên trở thành người công dân toàn cầu.

4. Kết luận

Từ nhiều năm nay, với những tiến bộ của công nghệ thông tin và truyền thông, việc tổ chức dạy - học trực tuyến, từ xa đã trở thành hình thức không thể thiếu ở trong rất nhiều các trường đại học. Qua đại dịch Covid-19 đã tạo thêm cú hích cho việc bắt buộc phải chuyển đổi từng bước một cách hiệu quả. Và học trực tuyến đang dần trở thành một xu hướng học của hầu hết các trường Đại học, trong đó có trường Đại học Sư phạm – Đại học Thái Nguyên. Nhà trường đã cố gắng thiết lập hệ thống công nghệ tiên tiến nhằm phục vụ nhu cầu đào tạo trực tuyến, thầy và trò nhà trường đã thích ứng và rất linh hoạt trong dạy và học. Thầy vẫn đến trường, sinh viên dù đang ở

vùng có dịch vẫn có thể tiếp tục học. Học trực tuyến chưa thể thay thế cho phương pháp dạy học truyền thống nhưng nó đã phát huy hiệu quả trong trong đại dịch, đồng thời, thực hiện được chủ trương của Bộ Giáo dục và Đào tạo là “Tạm ngừng đến trường nhưng không ngừng việc học”.

TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1] C. T. Phan, “Industry 4.0 and the development trend of online education,” *Journal of Education*, vol. 421, no. 2, pp. 43-46, 2018.
- [2] V. B. Trinh, “Some issues about online training (E-learning),” *Journal of Science, Ho Chi Minh City University of Education*, vol. 40, pp. 86-90, 2012.
- [3] T. D. Tran and T. N. Nguyen, “E-learning models to support teaching and learning,” *Journal of Science, Can Tho University*, thematic issue of Information Technology, pp. 103-111, 2017.
- [4] T. H. Dang, “Capacity and education according to the capacity approach,” *Journal of Education Management*, vol. 43, no. 1, pp. 18-26, 2012.
- [5] V. T. Le, “Some solutions to improve the effectiveness of online training in Higher Education in the context of the industrial revolution 4.0,” *Journal of Education*, vol. special, no. 2, pp. 33-36, 2020.
- [6] B. P. Le, “Improving the quality of teaching advanced math for students of Hanoi University of Industry through a combination of classroom and online teaching,” *Journal of Education*, vol. special, no. 2, pp. 197-201, 2019.
- [7] N. C. To, “Combined teaching - an indispensable form of teaching organization of a modern education,” *Journal of Education*, vol. 238, pp. 27-31, 2012.
- [8] M. T. Nguyen, T. M. Kieu, and T. M. H. Nguyen, “Factors affecting the effectiveness of online teaching at universities in Hanoi,” *TNU Journal of Science and Technology*, vol. 226, no.18, pp. 252-261, 2021.
- [9] Thai Nguyen University of Education, “Dispatch to deploy online teaching of some classes by working and studying,” August 7, 2020. [Online]. Available: <https://tnue.edu.vn>. [Accessed February 10, 2022].
- [10] M. D. Ta and A. D. Do, “Quality of online teaching during the Covid-19 pandemic at some high schools in Vietnam,” *Journal of Industry and Trade*, vol. 17, pp. 269-274, 2020.